

KOMENTE PËR KURANIN E SHENJTË

Komente mbi dy suret e para të Kuranit Famëlartë,
të shkruara nga një musliman alevi

“Në fe nuk ka dhunë (imponim)” (Kurani 2:256)

Ribotimi është lirisht (domain public / fusha e përgjithshme - CC0). Përkthimi i tekstit është bërë nga botimi në gjuhën Greke i vitit 2017/1438. Pjesët e cituara të Kuranit janë nga përkthimi në Greqisht i shtëpisë botuese shtetërore të mbretit Fahd të Arabisë Saudite (2000/1421) dhe nga përkthimet në gjuhën shqipe të prof. Hasan I. Nahi (përgatiti për botim: Instituti Shqiptar i Mendimit dhe i Qytetërimit, IslamHouse.com 2011/1432) dhe të Sherif ef. Ahmetit (botues: Lies Stiftung, Janar 2015/1436).

PROLOGU NGA PËRKTHYESI

Kur djali i autorit më besoi dorëshkrimin, kuptova se një tekst kaq i ndritshëm, nuk mund të qarkullonte në vendet fashiste, si Turqia e sotme. Akoma dhe sikur të arrinte të botohej, strukturat shtetërore (policia – shërbimet sekrete – grupet e drejtuara nga ata) do të bënë punën e tyre: Kopjet do të gjendeshin dhe do të digjeshin, dhe botuesit do të burgoseshin ose do të zhdukeshin. E kuptova se mënyra e vetme për të përhapur tekstin ishte ta përktheja dhe ta botoja në vende demokratike, ku gjithçka mund të botohet lirisht dhe ku myslimani besnik nuk do të ketë frikë ta lexojë. Edhe pse dhe atje ka njerëz që, siç shkruan autori, “janë gati të vrasin për të mbrojtur imazhin gjakatar të Allahut që ata kanë krijuar në mendjet e tyre të errëta”.

Stambolli 2017/1438

PROLOGU

Me vullnetin e Allahut, unë jam një besimtar. Nuk kam arsim të veçantë, as nuk dalloj nga njerëzit që më rrethojnë në pasuri, aftësi ose diçka tjetër që njerëzit konsiderojnë se ka vlerë. Pavarësisht nga të metat e mia mundohem t'u bëj mirë njerëzve. Unë lexoj Kuranin dhe shoh në të, qartë vullnetin e Allahut. Por unë shikoj njerëz që thonë se janë besnikë, të cilët nuk e kuptojnë Librin e Shenjtë. Ata e imagjinojnë Allahun jo si Atin e mëshirshëm të të gjithëve, por si një gjykatës të pamëshirshëm, i cili shikon ligjet e tij për të ndëshkuar ashpër shkelësit, ose –më keq– e imagjinojnë Atë si një kriminel gjakatar, që dëshiron të vuajnë ata që nuk i binden vullnetit të tij. Dhe kjo sepse këta njerëz nuk e kanë mëshirën e Allahut në zemrat e tyre. Ngaqë ata janë të errët, mendojnë se Allahu është gjithashtu i errët. Ata janë gati të vrasin për të mbrojtur imazhin gjakatar të Allahut që ata kanë krijuar në mendjet e tyre të errëta.

Me vullnetin e Allahut njoha në vitet e rinisë njerëz të devotshëm dhe të mençur, në kontakt me të cilët mendja dhe zemra ime u hapën dhe pashë qartë

të vërtetën e Allahut. Por unë isha frikacak, kisha frikë nga armiqtë e errët të Allahut që shtireshin si besimtarë dhe nuk u transmetova të tjerëve atë që duhej t'u transmetoja. Sot, pak para ardhjes së vdekjes unë, e mposhta frikën dhe po hedh në letër një pjesë të kësaj drite. Nuk shkruaj mbiemrin tim. Nga ana tjetër, mbiemri është diçka e përkohshme, e cila i përket botës së sotme dhe nuk ka vend në dritën e përjetshme të Allahut.

Unë shkruaj komente vetëm për dy suret e para të Kuranit, sepse mjafton që besimtari të shohë disa rreze të dritës. Kur i pranon ato tek ai, atëherë ai bëhet vetë dritë dhe nuk ka më vend të errët për të.

Mustafa

1. SURE EL-FATIHA

1. Në emrin e Allahut, të Gjithëmëshirshmit, Mëshirëplotit!

Kurani fillon me emrin e Allahut, dhe kjo sepse Allahu është para dhe mbi të gjitha në jetën tonë. Ai është krijuesi ynë dhe pa Të nuk mund të arrijmë asgjë të mirë. Kur i afrohem dritës së Tij, ne e kuptojmë se Ai është vetë jeta jonë.

Por pse, mund të pyesë dikush, nuk e përkthejmë emrin e Zotit në gjuhën e çdo populli dhe e themi atë në arabisht?

Ne e bëjmë atë jo sepse gjuha arabe është superiore ndaj të tjerave (pasi të gjitha gjuhët janë njësoj njerëzore dhe të gjitha qeniet njerëzore janë të njëjtat krijime të Allahut), por për të treguar unitetin që besimtarët duhet të kenë në emrin e Allahut. Ndarja e njerëzve në gjuhë dhe kombe nuk ekziston në sytë e Allahut dhe prandaj nuk do të ekzistojë dhe në përjetësi. Meqenëse gjuhët, shtetet dhe kombet janë realitete të përkohshme që ndajnë njerëzit, duke thënë emrin e Allahut në një gjuhë të vetme ne tregojmë se

tashmë e kemi kapërcyer këtë ndarje. Kjo gjuhë është arabe, sepse Kurani u përhap nga arabët në të gjithë botën. Por mund, nëse do të kishte mbizotëruar, të ishte ndonjë tjetër, pasi që në përjetësi gjuha arabe, si gjuhët e tjera të botës sonë të përkohshme, do të shfuqizohet dhe ne do të komunikojmë në një gjuhë qiellore të pashqiptueshme.

Kurani fillon jo vetëm me emrin e Allahut por me emrin e Allahut të Gjithëmëshirshmit dhe Mëshirëplotit. Le të kemi kujdes nga kjo, Allahu para së gjithash nuk përmendet si i drejtë por si i mëshirshëm. Kjo sepse Allahu nuk është i drejtë me kuptimin njerëzor por me kuptimin hyjnor të konceptit (kuptimi njerëzor i konceptit të “drejtësisë” është kushdo që bën keq t’i bëjmë atij të keqen përkatëse, ndërsa kuptimi hyjnor i konceptit është kur dikush bën keq të falet, jo të lëndohet). Kjo është arsyeja që Allahu është i mëshirshëm para së gjithash. Si përfundim ne besimtarët, që të jemi të lidhur në emrin e Allahut nuk mjafton vetëm të besojmë, por mbi të gjitha duhet të kemi mirësi dhe mëshirë.

- 2. Lavdia i takon Allahut, Zotit të të gjitha botëve,**
- 3. të Gjithëmëshirshmit, Mëshirëplotit,**

Cilat botëve u referohet?

Ne njerëzit jemi egoistë dhe zakonisht nënvlerësojmë kafshët, peshqit dhe bimët. Mendojmë se qendra e universit është toka dhe njeriu. Por Allahu është Zoti jo vetëm i joni, por i të gjitha botëve. Ai është krijuesi dhe zoti i botës së engjëjve, botës së kafshëve, botës së detit, botës së bimëve dhe çdo bote që ai krijoi pranë nesh dhe në planetët e largëta të krijimit të tij të pafund nga dashuria.

4. Sunduesit të Ditës së Gjykimit!

Ashtu si drejtësia njerëzore nuk ka asnjë lidhje me drejtësinë e Allahut, ashtu edhe gjykimi dhe shpërblimi i Allahut nuk ka asnjë lidhje me gjykimin dhe shpërblimin njerëzor. Në gjykatat njerëzore vendimi merret sipas ligjeve, nuk është gjykatësi por ligji që sundon me të vërtetë. Në Ditën e Gjykimit, nga ana tjetër, nuk do të jetë ligji që sundon por vetë Allahu.

Por çfarë do të thotë që Gjykimi i Allahut nuk drejtohet nga ligji?

Kjo do të thotë se nuk është një krizë ligjore. Gjykimi i Allahut do të jetë kontakti i njeriut dhe të gjitha botëve me dritën e Allahut. Kjo dritë do të ndriçojë njerëzit e ndriçuar, ashtu si dielli ndriçon yjet, ndërsa do verbojë, siç verbon dielli ata që janë

mësuar me errësirën, ata që nuk duan dritë, por duan errësirën e padrejtësisë.

6. Na udhëzo në rrugën e drejtë!

Cila është rruga e drejtë, hyjnore tashmë është përmendur më lart. Allahu është i Mëshirshëm. Kështu që rruga e Allahut është mirësia dhe mëshira.

7. Në rrugën e atyre që u ke dhuruar Bekimin tënd e jo në të atyre që kanë shkaktuar zemërimin Tënd, as në të atyre që morën rrugën e gabuar!

Allahu në Kuran na flet në gjuhë njerëzore, sepse vetëm gjuhën njerëzore mund të kuptojmë. Dhe në gjuhën njerëzore ne i quajmë fatkeqësitë “zemërimi i Allahut”, megjithëse Allahu nuk zemërohet kurrë. Shprehjet metaforike në Kuran nuk duhet të na bëjnë ta degradojmë Allahun në nivelin e njerëzve mëkatarë që zemërohen, ndëshkojnë dhe hakmerren. Ky është një mosrespekt dhe blasfemi e madhe.

2. SURE EL-BEKARE

2. Ky libër është i padiskutueshëm. Ai është udhërrëfyes për ata që kanë frikë nga Allahu.

Siç e kemi thënë tashmë, Allahu na flet në gjuhën njerëzore. Dhe ashtu si zemërimi i Allahut, që pamë më lart, është një shprehje njerëzore, ashtu është edhe frika që duhet të kemi nga Allahu. Frika nga Allahu është si respekti i thellë që kemi për babanë tonë, si frika që kemi për të mos e mërzhitur babanë tonë. Nuk ka asnjë ngjashmëri me frikën që kemi para një kriminelit gjakatar ose një gjykatësi mizor dhe çnjerëzor.

3. Për ata që besojnë në të Padukshmen dhe kryejnë lutjet dhe u ofrojnë të tjerëve atë që Ne u kemi dhënë atyre.

Këtu thuhet se cili është vullneti i Allahut. Është të besojmë, të lutemi dhe t'u ofrojmë të tjerëve atë që kemi. Përmes lutjes ne komunikojmë me

Allahun dhe me Të ne komunikojmë me të drejtën. Le t'i kushtojmë vëmendje asaj që shkruan. Ai shkruan: “Ne” dhe jo “Unë”. Kjo është, Allahu nuk flet vetëm, por bashkë me të drejtët dhe thotë se bashkë me ta Ai u jep besimtarëve çdo të mirë. Pra, meqë Allahu është me të drejtët, kur i lutemi Atij ne komunikojmë me ta, dhe kur i lutemi atyre ne komunikojmë me Allahun.

Ai gjithashtu thotë që t'u ofrojmë të tjerëve atë që kemi (jo atë që na ka mbetur) dhe nuk ka asnjë dallim midis besimtarëve dhe jobesimtarëve, apo edhe një pagani. Ne duhet t'i ofrojmë të gjithëve pa dallim jo vetëm tepricën por dhe nga pjesa jonë.

6. Sa për ata që mohojnë, njësoj është, i paralajmërove apo nuk i paralajmërove, ata nuk besojnë.

7. Allahu i ka vulosur zemrat dhe veshët e tyre, ndërsa sytë e tyre kanë mbulesë; ata i pret një dënim i madh.

Në këtë metaforë të gjallë, Allahu vulos zemrat dhe veshët, mbulon sytë dhe dënon jobesimtarët. Cili është dënimi që do të marrin jobesimtarët në jetën e përtejme? Është ajo që në një farë mase vuajnë nga kjo jetë, është errësira e shpirtit të tyre që tashmë e mohon dhe do të vazhdojë ta mohojë dritën e Allahut.

8. Ka disa njerëz që thonë: “Besojmë në Allahun dhe në Ditën e Fundit!”, por ata nuk besojnë (në realitet).

Cilët nga ata që thonë “ne besojmë” nuk janë besimtarë të vërtetë dhe do të dënohen si jobesimtarë? Ai e shkruan më poshtë:

12. Ata janë pa dyshim ata që janë të padrejtë, por nuk e ndiejnë.

Ata që në vend që t’u ofrojnë të tjerëve (besimtarë dhe jobesimtarë) atë që kanë, bëjnë keq, nuk janë besimtarë të vërtetë. Nuk janë fjalët, por veprimet që e bëjnë dikë besnik.

14. Kur takohen me besimtarët, ata thonë: “Besojmë”, por kur mbesin vetëm me djajtë e tyre, thonë: “Në të vërtetë, ne jemi me ju; ne vetëm po talleshim me të tjerët”.

Myslimanët e padrejtë, kur janë me besimtarët e vërtetë, thonë se ata vërtet besojnë dhe bien dakord që

duhet të bëjnë mirë, por kur janë me njerëz të këqij dhe të ligj të një mendjeje, ata bëjnë padrejtësira, ashtu si të atyre.

15. Allahu do t'i shpërblejë për talljet e tyre në padrejtësitë e tyre dhe do t'i lërë të enden si të verbër.

Ndëshkimi për veprat e tyre të këqija nga Allahu është se Ai i lejon ata të jetojnë në padrejtësitë e tyre, pasi me padrejtësitë e tyre në të vërtetë dëmtojnë vetveten.

24. ...ruajuni zjarrit, që lëndë djegëse ka njerëz dhe gurë (prej idhujve), që është përgatitur për mosbesimtarët.

Ky zjarr është drita e Allahut. Është e njëjta dritë që pastron dhe ndriçon njerëzit e drejtë, ashtu si zjarri material pastron arin. Por, duke hyrë në të, njeriu i padrejtë nuk pastrohet, si i drejti, por digjet dhe nxihet, për shkak të së keqes pagane që është në të. Në vend që të ndriçohet, ai bëhet plotësisht i verbër. Ky është dënimi që Allahu ka përgatitur për njerëzit e padrejtë (ose –me fjalë të tjera– që njerëzit e

padrejtë kanë përgatitur për veten e tyre).

25. Dhe, përgëzoji ata që besuan dhe bënë vepra të mira. Pjesa e tyre janë Xhenete, nën të cilat rrjedhin lumenjtë. Sa herë që ushqehen me frutat e tyre, ata do të thonë: “Kemi ngrënë kështu dhe më parë”, sepse u sigurohen gjëra të ngjashme. Dhe atje ata do të kenë bashkëshorte të pastra dhe do të qëndrojnë me ta përgjithmonë.

26. Allahu nuk e konsideron të padenjë për të përdorur shembuj...

Besimi nuk është i mjaftueshëm për kënaqësitë e përjetshme, por ne duhet patjetër të bëjmë vepra të mira. Imazhe materiale të bukura në mënyrë metaforike të kësaj jete përdoren në Kuran për të përshkruar gëzimin e përjetshëm shpirtëror në dritën e Allahut. Por për të mos i marrë ato fjalë për fjalë dhe menduar se këto kënaqësi janë materiale, thuhet qartë se Allahu i përdor ato si shembuj. Drita e Allahut, në të cilën do të jetojmë përgjithmonë, është e njëjta dritë që tashmë në këtë jetë ndriçon zemrat e të drejtëve.

27. Ata që shkelin marrëveshjen e bërë me Allahun, pasi është lidhur ajo, dhe ndërprejnë atë

që ka urdhëruar Allahu për ta mbajtur lidhur, dhe bëjnë shkatërime në tokë, ata janë të humburit.

Të gjithë njerëzit, veçanërisht hebrenjtë, të krishterët dhe myslimanët, është vullneti i Allahut për të qenë të bashkuar me njëri-tjetrin. Ata që i bëjnë dëm çdo personi, besimtar ose jobesimtar, në të vërtetë nuk e dëmtojnë atë që i bëjnë padrejtësi, por veten e tyre, pasi largohen nga drita e Allahut.

36. Atëherë Satanai arriti t'i bënte ata të mëkatonin dhe i nxori nga gjendja e lumturisë që po jetonin. Dhe pastaj thamë: “Zbritni të gjithë nga këtu, sepse jeni armiq me njëri-tjetrin”.

Thelbi i mëkatit të Adamit dhe gruas së tij, i cili i nxorri ata nga gjendja e lumturisë në të cilën po jetonin, ishte se ata u bënë armiq të njëri-tjetrit, u larguan nga drita e Allahut.

39. “Dhe ata që mohojnë besimin dhe përgënjeshtrojnë simbolet Tona, do të bëhen shokë të zjarrit, ku do të qëndrojnë përgjithmonë”.

Të gjithë, besimtarë dhe jobesimtarë të vërtetë,

do të qëndrojnë përgjithmonë në dritën e Allahut. Por ata që kanë errësirën të rrënjosur brenda, në ta do të vuajnë nga kjo dritë e cila do t'i djegë si zjarri që pastron arin, por djeg ferrat.

43. Lutuni dhe jepeni Zeqatin (me një fjalë, 1/40 e të ardhurave vjetore)...

Siç e kemi parë tashmë, ne nuk duhet t'u japim vetëm Zeqatin (d.m.th. 1/40 e të ardhurave tona vjetore) atyre që kanë nevojë, por atë që mundemi, akoma edhe nga pjesa jonë. 1/40 është vendosur këtu si kufiri minimal.

44. Mos urdhëroni drejtësi te njerëzit dhe harroni ta zbatoni atë për veten tuaj?

Detyra jonë kryesore nuk është t'u tregojmë njerëzve të tjerë për drejtësinë e Allahut por të jemi të drejtë vetë, domethënë të bëjmë gjithnjë mirë tek të gjithë dhe të mos dëmtojmë kurrë askënd.

48. Dhe ruajuni nga dita, kur askush askujt nuk do t'i kryejë asgjë, kur nuk do të pranohet as

ndërmjetësimi, as shpërblea, dhe askush nuk do mund t'i ndihmojë ata.

Ditën e Gjykimit të Allahut ne nuk do të kemi trupat tanë të prishur, do të dukemi të zhveshur nga trupat tanë dhe do të pasqyrojmë mëshirën ose ligësinë tonë. Kjo është arsyeja pse atëherë asnjë material, madje as një qenie tjetër njerëzore, nuk do të mundet të na ndihmojë.

59. ...ne dërguam nga qiejt një fatkeqësi kundër të padrejtëve sepse ata vazhdimisht nuk iu bindën urdhrave Tona.

61. ...zemërimi i Allahut ra mbi ta.

65. ...Ne u thamë atyre: “Bëhuni majmunë të përbuzur (dhe të refuzuar)”.

66. Këtë dënim e bëmë paralajmërim për bashkëkohësit dhe për brezat e tyre pasardhës, si dhe mësim për ata që i frikësohen Allahut.

Allahu në Kuran u flet njerëzve dhe prandaj përdor gjuhën njerëzore në mënyrë që ata të kuptojnë vullnetin e Tij dhe ata gjithashtu të bëhen të mëshirshëm, të drejtë dhe të mirë. Shprehjet dhe shembujt në gjuhën njerëzore rreth zemërimit, fatkeqësive dhe ndëshkimeve nga Allahu nuk do të

thotë që Allahu është i zemëruar ose bën ndonjë të keqe, por ato tregojnë urrejtjen e Allahut ndaj së keqes dhe padrejtësisë, dhe pasojat negative që kryerja e së keqes u sjell të padrejtëve. Këto pasoja që padrejtësia u sjell të padrejtëve janë një mësim për besimtarët, të cilët respektojnë Allahun.

Por pse Allahu i krahason shkelësit e vullnetit të Tij me majmunët?

Sepse ashtu si majmunët duken si njerëz, por nuk janë njerëz, ashtu edhe njerëzit e padrejtë duken si besimtarë, por nuk janë besimtarë.

62. Vërtet, ata që besuan, ata që ishin jehudi, të krishterët, sabejtë*, kush besoi prej tyre Allahun, dhe në Ditën e Fundit, dhe bëri vepra të mira, ata e kanë shpërblimin e Zotit të tyre. Për ta nuk ka frikë, as nuk kanë përse të pikëllohen.

81. Sigurisht që jo, ata që bëjnë keq dhe janë të rrethuar nga mëkati do të jenë shokë të zjarrit dhe do të qëndrojnë përgjithmonë në të.

82. Kurse ata që besojnë dhe bëjnë vepra të mira, do të jenë banorë të Xhenetit, ku do të qëndrojnë përgjithmonë.

* Sabejtë ishin një popull judeo-krishterë i Arabisë.

Për ata që bëjnë keq dhe identifikohen me errësirën (ata janë mosbesimtarët e vërtetë) drita e Allahut do të jetë si një zjarr që, në vend që t'i ndriçojë, do t'i djegë, së bashku me errësirën e shpirtit të tyre. Përkundrazi, ata që jo thjesht besojnë (qofshin ata myslimanë, të krishterë apo hebrenj) por bëjnë vepra të mira dhe identifikohen me dritë (këta janë besimtarët e vërtetë), drita e Allahut do t'i ndriçojë ata dhe do të jenë të përjetshëm në lumturinë e Parajsës.

85. ...Dhe në Ditën e Gjykimit ata do të dorëzohen në torturat më të tmerrshme. Sepse Allahu nuk është i pavëmendshëm ndaj veprimeve tua.

Çfarë do të thotë ky shembull?

Për errësirën më e keqja është kontakti me diellin. Për këdo që ka të keqe në të, tortura më e tmerrshme është kontakti i tij me dritën e Allahut.

86. ...Atyre nuk do t'u lehtësohet dënimi dhe as nuk do të kenë ndonjë ndihmë.

Pse nuk do të ketë ndryshim në Gjykimin e Allahut?

Sepse vullneti ynë i vërtetë është i pandryshuar.

Në këtë jetë vullneti dhe zgjedhjet tona nuk janë fikse sepse ato ndikohen nga mjedisi ynë. Por kur jemi në dritën e Allahut dhe mjedisi ynë i prishshëm zhduket dhe koha –ashtu siç e njohim atë– ndryshon, atëherë vullneti ynë i vërtetë do të zbulohet, zgjedhja jonë për t’u identifikuar me errësirën ose dritën e Allahut do të zbulohet.

87. Dhe i dhamë Librin Moisiut dhe pas tij çuam të dërguarit për pasues të tij. Ne i dhamë Jezusit, birit të Maries, shenjat e dukshme. Ne e forcuaam atë me Shpirtin e Shenjtë.

Siç e shohim, Kurani shprehet qartë se mësimi i Moisiut dhe Profetëve të Dhiatës së Vjetër është nga Allahu. Gjithashtu thuhet se Jezusi është vetëm djali i Maries dhe jo i Jozefit dhe i Maries (se ai lindi në një mënyrë të mbinatyrshme) dhe se ai bëri mrekulli nga Allahu. Gjithashtu që Shpirti i Shenjtë ishte me të.

Meqenëse tekstet e Moisiut dhe e gjithë Dhiata e Vjetër janë nga Allahu, meqenëse Jezusi është gjithashtu nga Allahu dhe meqenëse Kurani është padyshim edhe nga Allahu, mësimi i Allahut nuk mund të jetë i ndryshëm në të tre Librat e Shenjtë (Dhiata e Vjetër, Dhiata e Re, Kurani) por sigurisht që të tre përmendin të njëjtin vullnet të Allahut,

domethënë të jesh i drejtë dhe t'u bësh mirë të gjithëve pa dallim.

89. ...Mallkimi i Allahut qoftë mbi mosbesimtarët!

Cili është mallkimi i Allahut dhe cilët janë jobesimtarët?

Sipas Kuranit, jobesimtarët e vërtetë janë ata që bëjnë të këqija dhe mallkimi që u bie atyre është vullneti i tyre i lig që ua bën shpirtrat e errëta.

101. Dhe kur u erdhi atyre një i dërguar (Muhamed) nga Allahu, duke vërtetuar atë që kanë, atëherë disa nga ithtarët e Librit, e hodhën pas shpine Librin e Allahut (Kuranin), sikur të ishte diçka që ata nuk e dinin.

Ai shkruan Kuranin: “duke vërtetuar atë që kanë”, “sikur të ishte diçka që ata nuk e dinin”. Kjo do të thotë se, sipas Librit të Shenjtë të Allahut, ata që kanë Dhjatën e Vjetër dhe Dhjatën e Re tashmë e dinë mësimin e Kuranit, sepse kjo nuk devijon, por vërteton Dhjatën e Vjetër dhe Dhjatën e Re.

Por pse ai shkruan për ndjekësit e “Librit” dhe jo të “Librave”, pasi Dhiata e Vjetër dhe Dhiata e Re

nuk janë një, por dy libra? Dhe pse përsëri Kurani e quan atë “Libër” (si dy të tjerët së bashku), sikur të mos ketë tre por vetëm një Libër?

Kjo ndodh sepse të tre Librat e Shenjtë shkruajnë të njëjtin vullnet të Allahut. Në fakt, nuk janë tre, por një Libër i Shenjtë i trefishtë.

105. Kurrë as jobesimtarët, të cilët janë ndër ithtarët e Librit dhe as paganët nuk duan që diçka e mirë të zbresë tek ju nga Zoti juaj. Por Allahu zgjedh për mëshirën e Tij kë të dojë.

Kush janë jobesimtarët nga ithtarët e Librit?

Janë ata që bëjnë keq. Ata, së bashku me paganët, mohojnë që Allahu zgjedh –midis hebrenjve, të krishterëve dhe myslimanëve– besimtarët e vërtetë, domethënë ata që janë të drejtë dhe bëjnë mirë.

109. Shumë ithtarë të Librit, edhe pasi iu është bërë e qartë e vërteta, nga vetë zilia e tyre personale dëshiruan që pas besimit tuaj t’iu kthejnë në mosbesimtarë, por ju falni ata dhe mos ua veni re shumë, derisa Allahu ta sjellë urdhrin e vet. Allahu është i Gjithëfuqishëm për çdo gjë.

Pra, kur disa, sipas asaj që shkruan Kurani, duan të na shtyjnë në pabesi, ne besimtarët nuk duhet të zemërohemi dhe të përdorim dhunë, por të falim dhe të injorojmë. Meqenëse Allahu, i cili është i gjithëfuqishëm, nuk i ndëshkon ata, do të thotë që në jetën e tanishme qëllimi i Allahut nuk është ndëshkimi, por të ndryshojnë mendimet dhe sjelljen e tyre pa detyrim, me vullnetin e tyre të lirë dhe të bëhen besimtarë të vërtetë.

111. Dhe ata thanë: “Askush nuk do të hyjë në Xhenet nëse nuk është hebre apo i krishterë”. Këto janë ëndrrat e tyre. Thuaju atyre: “Paraqisni argumentin tuaj, nëse jeni të singertë!”.

112. Përkundrazi, ai që i është dorëzuar Allahut dhe është bamirës, ai do të shpërblehet nga Zoti i tij, për ata nuk ka frikë, as nuk kanë pse të mërzhiten.

Nuk ka rëndësi nëse dikush është hebre, i krishterë apo mysliman. Në Parajsë do të hyjë ai, i cili i është përgjybur Allahut (d.m.th. është i dhembshur dhe i drejtë ashtu si Allahu) dhe bën mirë, pavarësisht nëse është hebre, i krishterë apo mysliman.

116. Ata thanë: “Allahu ka lindur një djalë”. Lavdi i qoftë Atij! Jo. Atij i përket gjithçka që është në qiell dhe në tokë, gjithçka i është nënshtroar Atij.

Shkruhet në Kuran se disa njerëz thonë se Allahu lindi një djalë dhe ata e lavdërojnë Allahun. Por jo, nuk duhet ta madhërojmë vetëm Allahun. Përkundrazi, ne duhet ta lavdërojmë edhe djalin e Tij, sepse djalit të Tij i përket gjithçka në qiell dhe në tokë, dhe gjithçka i nënshtrohet Atij.

Por si është e mundur që Allahu të ketë një djalë pa bashkëshorte?

Atë që shkruan Libri i Shenjtë, janë në gjuhën njerëzore, por nuk do të thotë që kanë kuptim njerëzor. Nëse Allahu do të ishte një qenie e izoluar e vetmuar, atëherë ai do të ishte i mbyllur në vetvete dhe nuk do ta kishte krijuar botën. Allahu nuk është i vetmuar. Ai jep vetveten dhe për këtë krijon.

Në mënyrën njerëzore, Allahu kurrë nuk lindi dhe as nuk ishte ndonjëherë e mundur të kishte një djalë, sepse Allahu është një shpirt. Por mbinjerëzor, mbi çdo dimension kohor dhe në një mënyrë të pakuptueshme, tamam si flaka lind një flakë tjetër, Allahu lind djalin e Tij. Dhe ndërsa toka derdh lavën e saj, Allahu derdh Frymën e Shenjtë. Dhe ashtu si dielli është një, por është dhe masë e nxehtë dhe zjarr dhe dritë, ashtu edhe Allahu dhe Biri i Tij dhe Shpirti

i Shenjtë –për shkak të përsosmërisë dhe unitetit të tyre absolut– kanë të njëjtin vullnet dhe bëjnë gjithçka së bashku, domethënë ata janë Një.

Përngjasimet tona materiale janë absolutisht të nevojshme kur flasim për Allahun, sepse mendimi njerëzor nuk mund të japë ndryshe një formë shprehëse për diçka që shkon përtej çdo mundësie njerëzore të shprehjes. Për Shpirtin e Shenjtë, si dhe për birin e Allahut, Jezusin, i cili lindi në mënyrë të mbinatyrshme nga Maria, ne tashmë kemi lexuar në Kuran (2:87).

130. Kush dëshiron të largohet nga feja e Ibrahimit, përveç atyre që e poshtërojnë veten e tyre në mënyrë absurde? Ne e kemi zgjedhur atë në këtë botë dhe në ahiret ai do të jetë me të drejtët.

135. Dhe ata thanë: “Bëhuni hebrenj ose të krishterë, që të jeni në rrugën e drejtë”. Përgjigjuni atyre: “Jo! ne ndjekim fenë e Ibrahimit, të drejtë, dhe ai kurrë nuk ishte nga paganët”.

136. Deklaroni: “Ne besojmë në Allah dhe atë që Ai na ka shpallur neve (Kuranin) dhe Ibrahimit, Ismailit, Isakut, Jakubit dhe fiseve, dhe asaj që iu dha Moisiut dhe Jezusit, dhe asaj që iu dha të

gjithë profetëve nga Zoti i tyre. Ne nuk bëjmë dallim ndërmjet asnjërit prej tyre dhe ne iu nënshtruam Atij (Allahut)”.

Shkruan qartë këtu që Allahu na zbuloi në Kuran atë që Ai i zbuloi Ibrahimit, Moisiut dhe Profetëve (d.m.th. në Dhjatën e Vjetër) dhe Jezusit (d.m.th. në Dhjatën e Re). Si myslimanë besnikë ne nuk diskriminojmë, por ne e pranojmë Dhjatën e Vjetër dhe Dhjatën e Re ashtu siç pranojmë Kuranin, sepse ato përmbajnë të njëjtën shpallje të Allahut.

Pra, kur Kurani shkruan se ne nuk bëjmë dallim midis asnjë prej Profetëve, kjo do të thotë që mësimi i tyre është i njëjtë. Por kjo gjithashtu do të thotë që Jezusi nuk është vetëm bir i Allahut por edhe një qenie njerëzore, si pjesa tjetër e Profetëve.

139. Thuaj: “Mos doni të grindeni me ne për Allahun, kur Ai është Zoti ynë dhe Zoti juaj?! Ne jemi përgjegjës për veprat tona, kurse ju për tuajat”.

Hebrenjtë, të krishterët dhe myslimanët nuk duhet të grinden për fenë e Allahut sepse ne kemi të njëjtin Zot. Janë veprimet tona që na bëjnë besnikë të vërtetë.

147. E Vërteta vjen nga Zoti yt.

Ai shkruan në Kuran se e Vërteta vjen nga Allahu në mënyrë që askush të mos mund ta identifikojë atë me Librin e Shenjtë. Në Kuran, ashtu si në Dhjatën e Vjetër dhe Dhjatën e Re, e Vërteta regjistrohet në gjuhën njerëzore në atë masë që gjuha njerëzore mund ta shprehë atë dhe mendimi njerëzor mund ta pranojë atë. Por e Vërteta e pastër nuk mund të kufizohet në kufijtë e gjuhës sonë të përkohshme dhe botës sonë të përkohshme, është mbinjerëzore dhe e mbinatyrshme, sepse vjen nga Allahu.

149. Nga cilido vend që të niseni, kthejeni fytyrën drejt Xhamisë së Shenjtë*.

Por pse është mirë të shikosh drejt Xhamisë së Shenjtë?

Kështu që të mos e harrojmë Allahun dhe të mendojmë se duhet të jemi të bashkuar dhe se duhet të bëjmë mirë.

* Xhamia e Shenjtë (el-Mesxhid el-Haram) ndodhet në Mekë.

165. E megjithatë ka njerëz, që adhurojnë të tjerë bashkë me Allahun, si të jenë njëloj me Të, dhe i duan ashtu siç duhet dashur vetëm Allahu.

Këtu Kurani nuk ka për qëllim shenjtoret e krishtërimin, sepse të krishterët nuk i adhurojnë shenjtoret si perëndi (“si të jenë njëloj me Të”), as nuk i duan ata si perëndi (“ashtu siç duhet dashur vetëm Allahu”), por ata i duan dhe i nderojnë ata si besimtarë të Allahut, si njerëz të drejtë që Allahu i do dhe i nderon në Xhenet. Nderimi i besimtarëve dhe miqve të Allahut (dhe besimtarët e vërtetë janë ata që kanë mëshirën dhe drejtësinë e Allahut, qofshin ata myslimanë, të krishterë apo hebrenj), të cilët vetë Allahu i nderon në Xhenet, sigurisht nuk është diçka e keqe por në vend të kësaj diçka që Allahu dëshiron. Këtu Libri i Shenjtë nënkupton njerëzit të cilët paganët nganjëherë i hyjnizonin dhe i adhuronin si perëndi.

177. Devotshmëria nuk është vetëm kthimi i fytyrave drejt lindjes dhe perëndimit, por devotshmëria është dikush të besojë te Allahu dhe Dita e Fundit, te Engjëjt, te Libri dhe te Profetët; të japë nga pasuria e tij që e do, për të afërmit, për

jetimët, për nevojtarët, për udhëtarët, për lypësit dhe për çlirimin e skllëvërve. Është për të kryer lutjen, për të dhënë Zeqatin, dhe ata që e mbajnë premtimin e tyre, nëse ata kanë dhënë, e atyre që durojnë në vështirësi dhe në dhimbje dhe kur ata luftojnë për emrin e Allahut. Të tillë janë ata që besojnë në të vërtetën dhe janë të devotshëm.

Këtu Kurani shkruan se çfarë është devotshmëria e vërtetë. Nuk është, shkruan, për të zbatuar rregulla ligjore, por për të besuar, për t'u dhënë të gjithë atyre që kanë nevojë nga pjesa jonë, për të ndihmuar njerëzit, për t'u lutur dhe për të duruar në vështirësi dhe në luftë.

Për çfarë lufte thotë Libri i Shenjtë?

Së pari, kjo do të thotë lufta jonë e përditshme për të mirë. Do të thotë gjithashtu mbrojtje e familjes dhe bashkatdhetarëve tanë në rast të një sulmi ushtarak armiqësor. Kush vret për të bërë të tjerët muslimanë me forcë, dhe mendon se kështu lufton për emrin e Allahut, ai –siç do ta shohim më poshtë– është në sytë e Allahut si pagan.

178. Oh! Ju që besoni! Ligji i hakmarrjes në rast të vrasjes me dashje përcaktohet: I liri për të lirin, skllavi për skllavin, gruaja për gruan. Nëse

hakmarrja është falur dhe kompensimi pranohet nga farefisi i të vrarit, kërkesa duhet të bëhet me edukatë dhe dëmshpërblimi duhet të paguhet me mirësi.

179. Oh! Ju që keni mirëkuptim: Në Ligjin e Hakmarrjes ka Jetë për ju, në mënyrë që të mund të përmbaheni.

Në kohën e Profetit, ishte në fuqi ligji i drejtësisë reciproke (Qisās), i cili parashikonte dënim në përpjesëtim me krimin. Profeti kishte përpara njerëz të veçantë, të cilët ishin paganë, mizorë dhe mendje ngushtë. Ata nuk mund ta pranonin dhe zbatonin plotësisht vullnetin e Allahut. Kështu që ai i thirri ata në besim, duke u thënë se çfarë mund të kuptonin dhe pranonin, me shpresën se pak nga pak zemrat e tyre do të zbuteshin. Nëse ai do t'i urdhëronte ata drejtpërdrejtë që të falnin atë që bëri krimin ndaj tyre, këta njerëz zemër-ngurtë nuk do të bëheshin besnikë. Kështu, ai nuk shfuqizoi vrasjen në vrasje, por u dha atyre zgjedhjen për të mos e zbatuar atë.

Ligji i drejtësisë reciproke u dha gjithashtu për shkak të mizorisë së njerëzve, në mënyrë që të lënduarit të mos e hakmerreshin te të gjithë anëtarët e familjes së vrasësit por të frenonin instiktet e tyre vrasëse. Ligji i drejtësisë reciproke u dha nga Allahu

në Dhjatën e Vjetër, kur njerëzit ishin edhe më mizorë dhe të egër.

Ndërsa shohim, sa më shumë përparojnë njerëzit, aq më shumë zbulohet e vërteta. Allahu na tregon rrugën: të bëhemi të mëshirshëm. Pas tij, ne i afrohemi Allahut. Dhe sa më shumë t'i afrohemi Allahut, i afrohemi të vërtetës.

184. Agjërimi zgjat disa ditë por, nëse ndonjëri prej jush është i sëmurë ose duke udhëtuar, le të agjërojë aq ditë sa i ka prishur në ditët e tjera pas. Dhe ata që kanë mundësi të argjirojnë dhe nuk e bëjnë, duhet të ushqejnë si shpagim një të varfër për çdo ditë agjërimi. E, nëse ndonjëri jep më shumë se kaq, kjo është edhe më mirë për të. Dhe vetëm të dinit sa mirë është për ju, ju do të agjëronit!.

185. ...Pra, kush prej jush mëson se muaji (Ramazani) ka filluar, atëherë ai duhet të agjërojë. Por nëse është i sëmurë ose është në udhëtim (dhe nuk agjëron), atëherë duhet të agjërojë më vonë në ditët përkatëse. Allahu dëshiron për ju çdo lehtësi dhe nuk dëshiron t'ju vë në vështirësi.

Allahu thotë në Librin e Shenjtë se kushdo që nuk mund të agjërojë në ditët e caktuara, mund të

agjërojë më vonë të njëjtat ditë. Dhe kushdo që mundet, por nuk dëshiron të agjërojë, thotë se nuk ka rëndësi, ai mund të bëjë lëmoshë në vend që të agjërojë.

Pra, ne shohim se, sipas shpalljes së Allahut, agjërimi nuk është si ligji njerëzor, i paprekshëm. Agjërimi na u dha jo sepse Allahu është i kënaqur me privimin tonë (“Allahu dëshiron për ju çdo lehtësi dhe nuk dëshiron t’ju vë në vështirësi”) por sepse është i mirë për ne (“dhe vetëm të dinit sa mirë është për ju, ju do të agjëronit!”). Ne nuk agjërojmë për Allahun, por për veten tonë, sepse kjo na ndihmon të mësohemi të kontrollojmë instiktet tona, në mënyrë që t’i kemi të nënshtruara ndaj arsyes dhe të mos na tërheqin ku të duan.

Por dikush do të pyesë: “Allahu sigurisht thotë në Kuran se agjërimi nuk është i detyrueshëm, por më vonë u vendos që të ishte i detyrueshëm. A duhet që besimtari të pajtohet me Allahun, i cili nuk e konsideron agjërimin si ligj, apo e sheh atë njerëzisht si një ligj të paprekshëm?”.

Kushdo që kupton se çfarë do të thotë se Allahu është i mëshirshëm dhe jo një gjykatës i ashpër, tashmë e di përgjigjen e kësaj pyetjeje.

190. Dhe luftoni për hir të Allahut ata që ju

luftojnë, por mos i tejkaloni kufijtë, sepse Allahu nuk i do shkelësit.

191. Vritini ata kudo që t'i gjeni dhe dëbojini ata, aty nga ku ju dëbuan. Përndjekja nga idhujtaria është më e keqe se vrasja. Dhe mos i luftoni pranë xhamisë së paprekshme, përveç nëse janë të parët që do t'ju luftojnë atje. Por nëse ata ju luftojnë, vritini ata. I tillë është ndëshkimi i jobesimtarëve.

192. E nëse heqin dorë (nga provokimi), Allahu është Ai që fal dhe që mëshiron.

193. Luftojini ata derisa të ndalojë përndjekja juaj nga idhujtaria dhe të mbizotërojë besimi për Allahun! Por, në qoftë se ata heqin dorë nga lufta kundër jush, atëherë mos bëni luftë, përveçse kundër keqbërësve.

Dikush që është luftëdashës, i cili nuk e kupton se çfarë do të thotë Allahu është i mëshirshëm, mund të mendojë se lufta është e justifikuar këtu. Por e vërteta është e kundërta.

Allahu thotë në Librin e Tij të Shenjtë se ne nuk duhet të bëjmë luftë agresive (“por, në qoftë se ata heqin dorë nga lufta kundër jush, atëherë mos bëni luftë”), por vetëm të mbrohemi në territorin e vendit tonë dhe të dëboni prej tij ata që na sulmuan (“dëbojini ata, aty nga ku ju dëbuan”).

Lufta është vrasje dhe vrasja —edhe kur ne jemi

në mbrojtje— është një gjë e keqe, por ndonjëherë është një e keqe e domosdoshme. Kur na sulmojnë ne duhet të vrasim për të mbrojtur familjen dhe bashkatdhetarët tanë. Ky akt i yni është i keq, por nëse nuk mbrohemi dhe i lëmë armiqtë t'i vrasin ose t'i robërojnë, atëherë ky akt i yni do të jetë pakrahasueshëm më i keq.

Por pse i përmend ai sulmet e jobesimtarëve ndërsa luftërat agresive bëhen gjithashtu nga myslimanët?

Sepse kush bën një luftë agresive nuk është me të vërtetë besnik por në sytë e Allahut ai është si një pagan.

210. Mos presin, të vijë Allahu tek ata mbi hije të reve, shoqëruar me engjëjt dhe çështja të jetë e kryer (të kthimit të tyre)?

212. ...Por të devotshmit do të jenë më lart se ata në Ditën e Ringjalljes.

Allahu do të vijë në fundin e botës sonë dhe të vdekurit do të ringjallen. Atëherë të devotshmit do të jenë më lart (d.m.th. më afër Allahut) sesa jobesimtarët. Gjithçka do të përmytet me dritën e Allahut. E njëjta dritë do të ndriçojë dhe lartësojë të devotshmit, ndërsa do të verbojë dhe errësojë

jobesimtarët (ata që duan të keqen, edhe nëse pretendojnë në mënyrë të rreme se janë besnikë).

213. Njerëzit dikur ishin një komb i vetëm. Allahu i dërgoi Profetët me mesazhe të këndshme dhe me paralajmërime. Ai dërgoi me ta Librin e së Vërtetës, për të gjykuar ndryshimet midis njerëzve.

Këtu Kurani u referohet Profetëve dhe librit të Dhiatës së Vjetër, të cilin ai e quan “Librin e së Vërtetës”. Kështu që besimtarët, së bashku me Kuranin dhe Dhjatën e Re, duhet gjithashtu të lexojnë Dhjatën e Vjetër, sepse të tre librat e shenjtë përmbajnë të njëjtën të vërtetë të Allahut.

223. Gratë tuaja janë për ju si tokë e punueshme. Kultivoheni atë kur të doni dhe si të doni. Por bëni diçka (të mire) për veten tuaj, respektojeni Allahun dhe dijeni se do ta takoni Atë.

Në kohën e Profetit, burrat i shihnin gratë e tyre si pronë të tyre. Ishte e pamundur që ata të pranonin që gratë janë të barabarta me to dhe se ato kanë të drejta. Kështu që këtu Allahu përpiqet t’i bëjë ata të

paktën të kujdesen për gratë e tyre. Është sikur t'u thotë atyre: "Meqenëse jeni kaq të ashpër dhe mendje ngushtë sa i konsideroni gratë tuaja pronë tuaj, të paktën atëherë mos i lini pas dore. Trajtojini të paktën si fushat tuaja, të cilat i mbronin dhe kujdeseni me përkushtim. Dhe ju gratë, mos jini individualiste dhe mizore, dojini burrat tuaj dhe mos u kujdesni vetëm për veten tuaj. Dhe kur ka dashuri në çifte, ata nuk pikëllojnë njëri-tjetrin dhe nuk kundërshtojnë njëri-tjetrin për asgjë".

262. Ata që shpenzojnë nga pasuria e tyre për hir të Allahut dhe nuk kërkojnë me atë që shpenzojnë, ndonjë dëm apo kanë për qëllim demonstrimin, për ta shpërblimi është i sigurt nga Zoti i tyre...

264. Oh! Ju që besoni! Mos e fshini lëmoshën tuaj duke treguar dhe lënduar...

Rëndësi ka të bëjmë mirë dhe të ndihmojmë të tjerët nga dashuria e pastër dhe jo për shfaqje. Nëse bëjmë bamirësi dhe më pas lëndojmë njerëzit ose mburrimi me të, atëherë anulohet, është si të mos e bësh atë.

285. I Dërguari besoi në atë që i shpalli Zoti i tij,

dhe ashtu bënë besimtarët. Secili prej tyre besoi në Allahun, engjëjt e Tij, Librat e Tij dhe të Dërguarit e Tij. Ne nuk bëjmë dallim midis asnjë prej të Dërguarve të Tij.

Siç e shohim, Kurani shkruan për “Librat” dhe jo për “Librin” e Allahut. Me fjalë të tjera, ai thotë qartë se jo vetëm Kurani, por edhe Dhiata e Vjetër dhe Dhiata e Re janë Libra të Allahut. Dhe kur ai shkruan: “Ne nuk bëjmë dallim midis asnjë prej të Dërguarve të Tij”, ai do të thotë që ne nuk bëjmë dallimin midis mësimave të Moisiut, Profetëve të Dhiatës së Vjetër, Jezusit dhe Muhamedit (d.m.th. midis Dhjatës së Vjetër, Dhiata e Re dhe Kurani). Kjo sepse të gjithë ishin të Dërguar të Allahut dhe mësuan të njëjtën të Vërtetë të Allahut.

Por meqenëse Jezusi është biri i Allahut, pse shkruan ai se ne nuk bëjmë dallimin midis tij dhe të Dërguarve të tjerë të Allahut?

Këtu Libri i Shenjtë, siç e kemi parë dhe diku tjetër (2: 136), do të thotë gjithashtu se djali i Allahut u bë një qenie njerëzore e vërtetë dhe ju dërgua njerëzve, si pjesa tjetër e të Dërguarve të Tij. Misioni i tij te njerëzit lajmërohet nga Profetët në Dhjatën e Vjetër, të përshkruar në Dhjatën e Re dhe të konfirmuar në Kuranin.

